N. 257. 1851.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundige en Wetenschappelijke

Nieuws- Blad.

Vrijdag den 4 November.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 3den November.

[illegible] met het hoofdkwartier [illegible] aangekomen en aldaar op eene luisterrijke wijze onder de [illegible] verzamelde menigte, ontvangen geworden. Het geheele gebouw der vesting stond op de markt geschaard; bij de intrede der beide Vorsten luidden de klokken en speelde het carillon, vlaggen wapperden van de openbare en vele particuliere gebouwen. In de Verwerstraat, bij het gouvernement stond eene fraaije eerepoort, met toepasselijke opschriften; des avonds waren het stadhuis en gemelde eereboog smaakvol verlicht.

Kort na de komst der beide prinsen, is ook de Erfprins, oudste zoon des prinsen van Oranje, te 's Bosch gearriveerd.

— Naar men vernemt, moet er op dit oogenblik kwestie wezen, om eene nieuwe leger-afdeeling onmiddellijk op te rigten; dezelve zou voor de provincie Zeeland bestemd zijn en voornamelijk op het eiland Walcheren gekampeneerd wezen; dezelve zou, zoo gezegd wordt, gedeeltelijk uit de overige divisien getrokken worden.

— Zie hier het 50ste protocol der Londensche conferentie, betreffende het zenden eener Engelsche vloot naar onze kusten, welks inhoud wel alreede bekend was, doch hetgeen nu eerst in zijn geheel publiek geworden is.

PROTOCOL No. 50,

van de conferentie op het ministerie van buitenlandsche zaken, te Londen gehouden, den 4den October 1851.

De Plenipotentaris Zijner Britannische Majesteit opende de conferentie met de voorlezing der hier geannexeerde depêches van Sir *Ch. Bagot*, betrekkelijk de phase gehad hebbende verklaringen tusschen dezen ambassadeur en den minister van buitenlandsche zaken van Z. M. den Koning der Nederlanden, aangaande het door de Plenipotentarissen der vijf mogendheden uitgedrukt verlangen, dat de vijandelijkheden tusschen Holland en België op den 25sten niet hernieuwd zouden worden.

De Plenipotentarissen der vijf Hoven overwegende, dat het uit de mededeelingen van Sir *Ch. Bagot* blijkt, dat Z. M. de Koning der Nederlanden, door zijnen minister van buitenlandsche zaken, heeft doen verklaren, dat het aan de mogendheden vrijstaat de wapenen aan te gorden tegen zijne maatregelen, wanneer hij een besluit zou genomen hebben, en dat het haar eveneens vrij stond over zijn stilzwijgen de wapenen op te vatten, dat de Koning onder geen de minste verpligting lag, haar zijne voornemens vooraf, voor het tijdstip van het eindigen van den wapenstilstand kennbaar te maken, en dat, wanneer hij zelfs daartoe verplicht ware, in den tegenwoordigen toestand van zaken menige omstandigheid zou kunnen plaats grijpen, welke het voornemen, dat Z. M. had medegedeeld, zou kunnen veranderen.

Overwegende dat bij eene harer notes, van den 14den, de Londensche conferentie alreede uitdrukkelijk aangekondigd had, dat de vijf Hoven met al de magt welke haar ten dienste staat, de hernieuwing der vijandelijkheden zouden beletten.

Overwegende dat de verklaringen, uit naam van den Koning der Nederlanden gegeven, aan de londensche conferentie geen andere kunnen, zelfs dan zich tot geheuren overeenkomstig gezegden nutsen, om te herinneren te maken tot vermindering van de hernieuwing der vijandelijkheden, welke Z. M. de Koning der Nederlanden zich uitdrukkelijk voorbehouden heeft, bestaan te hebben van te hervatten.

Overwegende, derhalve, dat het aan de londensche conferentie toekomt en het van haren plicht is, de noodige maatregelen ten dezen opzigte te nemen, hebben de plenipotentarissen van de vijf hoven besloten, dat het gouvernement van Zijne Britannische Majesteit uitgenodigd zal worden onmiddelijk eene vloot op de Hollandsche kust te doen stationeren, dat deze vloot geene order tot agteren zal hebben, zoo lang de vijandelijkheden door Z. M. de Koning der Nederlanden tegen België niet zullen hervat worden, [illegible] wanneer dezelve hervat worden, gezegde vloot onmiddelijk de meest gepaste maatregelen zal nemen, om op de [illegible] digste wijze eene volkomen ophouding der vijandelijkheden te bewerken.

De plenipotentarissen der vijf hoven hebben buitendien eenparig besloten, dat, indien deze eerste maatregel zou bewezen zijn onvoldoende te wezen, de konferentie over het nemen van al de zulken zou beslissen ten bedoelden einde als noodzakelijk zouden geoordeeld worden.

Ten laatste is besloten geworden, dat het tegenwoordig protocol aan de Plenipotentarissen van den koning der Nederlanden zal medegedeeld worden, alsmede aan de ambassadeurs en ministers der vijf mogendheden in 's Gravenhage.

(get.) *Esterhazy, Wessenberg, Talleyrand, Palmerston, Bulow, Pfuel, Matuszewitz.*

— Wij hebben alsmede, in deszelfs geheel, het 48ste protocol, de schuld betreffende, en van den 6den October ll. gedagteekend, onder de oogen. Plaatsgebrek belet ons hetzelve in ons nummer van heden op te nemen, wij zullen het alzoo in ons [illegible] onzen lezers mededeelen.

— In weerwil van al de *geheime* comité's van de belgische afgevaardigden, wordt het verslag der zittingen niet alleen gedrukt, maar worden er zelfs geheele redevoeringen van sommige leden daarden drukkerijgemaakt. Zoo lazen wij onder anderen in [illegible] van den [illegible], welke [illegible] werdt, zeer indruk gemaakt moet hebben, de volgende zinsneden.

Nadat de redenaar de daden van de aanleggers der zoogenaamde [illegible] volvoerde hoog en breed hadt opgezeid, komt hij aan de keerzijde der medaille en schetst die als volgt:

Maar de belgische revolutie heeft ook hare dagen van schande en rouw gehad. De regering der wetten is een oogenblik geschorst geweest. Iedere stad heeft oproer en plundering ondergaan. Het leger en de onderscheiden administratien zijn met gevaren gevuld, de publieke fondsen zeswaardiglijk verspild geworden. Slaphaid en zorgeloosheid hebben geestkracht vergangen, aan grote misdadigers is straffeloosheid verzekerd geworden.

De spreker onderzocht vervolgens twee kwesties te weten, of de artikelen aangenomen kunnen worden, en of zij niet aangenomen moeten worden? Hij sloeg vervolgens een oog op de fransche natie, beschouwde den tegenwoordigen toestand van Frankrijk en van België, door het reeds voorgevallene tot ongeloof gebragt, en overtuigd, dat Frankrijk voor de uitvoering van het traktaat zou [illegible] zijn.

Maar, vroeg hij, wat zal België zijn, wanneer het aan dat traktaat onderworpen is? Ieder weten, zoo wel als jeder lot, dat van middelen tot verdediging verstoken is, is een mensch.

Van staten gesproken, zal een tusschen Frankrijk, Pruissen en Holland gelegen staat steeds zulk een monster blijven. Niet een punt van verdediging laat de gewaande Maas van Antwerpen door vesten. Niet een punt [illegible] den [illegible] van de Maas. Wij zijn [illegible] zullen altoos [illegible] twee [illegible] in Holland [illegible] wanneer het wil, zonder de [illegible] van Brussel, in drie [illegible] zien, kan Prussen zoo de lust daartoe het bekruipen, Frankrijk afsnijden. En aan den kant van Vlaanderen [illegible] de verdediging mogelijk [illegible] de [illegible] Holland en van [illegible] Den Haag. De conferentie heeft ministeriën [illegible] grenzen van België [illegible] en heeft zulks gezegd. Neen, ik weet niets lager, niets [illegible] den aan zegen, die [illegible] gezegd, den [illegible] gelukkigen, die [illegible] hoont.

En waar zijn [illegible] gegeven zijnde [illegible] chés? De overtogt, zegt zij, kan ons niet betwist worden, [illegible] ons wordt een kanaal, eenen weg toegekend. Het zij zoo [illegible]

op dat kanaal, langs dien weg zullen maatregelen van toezigt, van voorzorg genomen worden, het zal daar visas, verbalen, aanhalingen regenen.

En hoe zouden wij, aldus door Holland omgeven zijnde, de smokkelarij verhinderen? Hoe vele duizende douaniers zullen wij wel noodig hebben? Anders, vaarwel alle belastingen op de suiker, op de koffij, op den tabak; maar zegt men, daar zullen geene knoeijerijen geduld worden; Holland zal niet altoos een leger van honderd duizend man hebben en ook wij kunnen zulk een leger formeren.... Ja, gij zult wars van alle knevelarijen zijn; ja, gij zult er, door kracht van wapenen, een einde aan willen maken; ja, gij zult u, door het uitputten van alle bronnen, welke uwe landbouw en nijverheid u opleveren, een leger vormen. Maar dan ook, buigt u voor de mogendheden; gij zijt neutraal; maar wanneer het op stuk van zaken komt, zal men u antwoorden: *Ja, maar Holland levert geene termen op, om oorlog te maken.*

De onregtvaardigheden zullen toch eindelijk zoo veelvuldig, zoo schreeuwend worden, dat men u vrijheid tot het het voeren van eenen oorlog zal geven. En wat dan? Aan welken kant zult gij Holland aanvallen? Vergeet niet, dat Holland tot u komen kan als het verkiest, maar dat het u ontzegd is, Holland een bezoek te geven.

Zoo echter Holland, zegt men al verder, zijne verbindtenissen niet nakomt, dan kunt gij ook weigeren, de uwe te vervullen; neen, alles is voorzien: gij hebt zelfs de magt niet, om u tegen de betaling der acht en een halve millioen te verzetten.

Ik zal mij zeker niet verledigen, om het schandlijk, onteerend traktaat, dat men ons voorlegt, in deszelfs bijzonderheden te onderzoeken, anders zou ik u toonen, hoe de dorre heiden van Luxemburg tegen het schoonste en rijkste gedeelte van Limburg verwisseld worden; anders zou ik u zeggen, dat het eene aller onregtvaardigste daad is, om ons een gedeelte van de schuld te doen betalen, zonder ons eenig voordeel in de plaats toe te kennen.

Ik zou vragen, wat is van onzen toegang tot de kolonien geworden; welk aandeel hebben wij in de marine?

Ik zou zeggen, dat de tirannij zoo verre gedreven wordt, dat men zich zelfs met onze huishoudelijke zaken bemoeit, want ons is ontzegd, om eenige pensioenen, eenige wachtgelden aan te roeren, en ons wordt gelast, de kreaturen van een vreemd gouvernement, ten koste van ons budget, te onderhouden.

Ik zou u verder zeggen: de handel in steenkolen te Luik is geheel vernietigd; de ijzer-smederijen in Luxemburg hebben den doodsteek ontvangen; die massa van af te danken officieren, dat leger van af te danken ambtenaren, zullen legioenen misnoegden vormen; de revolutie is tegen het despotismus gerigt geweest; binnen zes maanden zult gij eene nieuwe revolutie tegen de ellende hebben.

Maar de eer!! — Ja, de eer: gij hebt eene revolutie gemaakt en die niet kunnen volhouden. De Belg zal bij iederen buitenlander veracht worden. Zelfs in Frankrijk zal men tot u zeggen: men had u eensklaps overrompeld; gij hebt eene eerste nederlaag geleden; wij hebben die hersteld; maar gij had die vlek kunnen uitwisschen, en heeft dat niet gedaan; gij hebt de vernederendste voorwaarden aangenomen, ja, dat hebt gij, land zonder koophandel, zonder grenzen, zonder eer!

» Ik verwerp dus dat traktaat van schande en eerloosheid," alzoo eindigde de heer *Jaminé*: » ik verwerp dat gloeijende ijzer met mijne geheele magt, met stem, handen en voeten; het doet mij geen...

Volgens een particulieren brief uit Parijs van den 28sten, waren de geruchten aldaar steeds vredelievend; daar was echter eene tijding van het vertrek eener Engelsche vloot naar de monden van de Schelde in omloop, welke echter niet den minsten invloed op de fondsen gehad had, die steeds rijzende bleven, omdat het ethier al te wel bekend is, dat Engeland geen' lust tot vechten heeft.

's Gravenhage, den 2den November.

Heden zijn de afdeelingen en daarna, ook de centrale afdeeling van de Tweede Kamer der Staten-Generaal vergaderd geweest, en wel de laatste tot regeling der werkzaamheden. Het ontwerp, omtrent het verminderen van het getal leden der algemeene rekenkamer, is nader onderzocht en de leden houden zich thans met de begrootingswetten bezig.

— Uit de berekeningen, strekkende tot grondslag aan de begrooting over den jare 1832, blijkt, dat de kosten, vallende op de buitenlandsche zendingen en consulaten, voor dit jaar op f 501,400 geraamd zijn.

Voor jaarwedden en toelagen aan onderwijzers der middelbare en lagere scholen is geraamd eene som van f 115,800 waarvan het bedrag voor de provincie Noordbraband alleen bepaald is op eene som van f 44,242.50.

De kosten voor het departement van marine zijn op f 6,500,000 berekend. Voor dit hoofdstuk is f 177,000 minder geraamd dan voor het jaar 1831 is toegestaan; men vleit zich voorts, dat bij het herstel van den vrede eene meer aanzienlijke vermindering zal kunnen worden tot stand gebragt.

De behoeften voor het departement van oorlog zijn, op den voet van vrede, volgens de thans nog bestaande formatien, op eene som van f 14,275,427 geschat. Op de begrooting is evenwel slechts eene som van f 12,100,000 uitgetrokken, om dat men vertrouwt, bij herstel van den vrede, de uitgaven reeds over 1832 tot die som te zullen kunnen terug brengen, terwijl men zich voorstelt die in het vervolg nog verder te verminderen.

— Z. M. heeft, gedurende den loop van dit jaar, onderscheidene besluiten genomen, houdende 's Konings beslissing omtrent gerezene geschillen omtrent den onderstand van behoeftigen.

Bij dat van 29 julij wordt, in aanmerking nemende, dat als beginsel is aangenomen, dat de wet van 28 november 1818 (staatsblad no. 40) evenzeer op behoeftige dienstboden, als op alle andere behoeftigen toepasselijk is, bepaald, dat de minderjarige zoon van zekere dienstbode, in 1828 overleden, en welke zoon in 1818 is geboren, doch geen onderstand heeft bekomen, — onder het plaatselijk bestuur zijner woonplaats beweert, dat zijne moeder niet tot de ingezetenen behoorde, — van nu voortaan in den publieken onderstand behoort te deelen.

Bij dat van 31 augustus wordt besloten, dat zeker minderjarig onecht kind van eene gealimenteerde, van de gemeente, waar zij vier jaren heeft gewoond, behoort te worden ondersteund en in zijne behoefte voorzien, daar bij besluit van 26 januarij 1820 tot beginsel is aangenomen, dat wanneer aan iemand, die vier jaren onafgedeeld in eene gemeente gewoond heeft, gedurende dien tijd, geene belastingen zijn opgelegd geworden, de niet-betaling derzelve niet belet, dat zij aldaar onderstands-domicilie heeft verkregen, onverschillig, om welke reden het opleggen der belastingen niet heeft plaats gehad.

Een andere van 31 augustus houdt in: dat aan de huisvrouw en de twee oudste kinderen van zeker persoon, door het plaatselijk bestuur onderstand is geweigerd, en dat in tegenspraak van het besluit van Gedeputeerde Staten, waarbij deze gemeente tot derzelver onderstands-domicilie wordt aangewezen; dat tijdens de uitvaardiging der wet van den 28 november 1818 (staatsblad no. 40), die personen door de bedeelde gemeente bedeeld werden, krachtens de destijds, ten aanzien van het onderstands-domicilie van behoeftigen, bestaande voorschriften; dat ten beginsel is aangenomen, dat gemelde wet ten volle toepasselijk is op alle behoeftigen, die, tijdens die uitvaardiging derzelve, krachtens de voor dezelve bestaan hebbende voorschriften, ergens in den algemeenen onderstand deelden, om het even, of zij, wanneer deze omstandigheid niet bestond, al dan niet een ander onderstands-domicilie zouden hebben dan ter plaatse, waar zij in 1818 werden bedeeld; dat Z. M. alzoo goedgevonden heeft, met bekrachtiging, voor zoo veel des noods, van het voorschreven besluit van Gedeputeerde Staten, de daartegen door het plaatselijk bestuur ingediende reclame, te wijzen van de hand.

Dat van 1 September houdt in: Dat er verschil tusschen twee steden was ontstaan, over het onderstands-domicilie van de minderjarige kinderen van zekeren vreemdeling, die zes jaren in de eene en vier jaren in de andere plaats had gewoond; dat door de eerste wordt beweerd, dat door het later vierjarig verblijf in de tweede plaats, deze vreemdeling zijn domicilie van onderstand derwaarts zoude hebben overgebragt; terwijl de tweede vermeent, dat men in eene gemeente zes jaren onafgebroken moet gewoond hebben, om aldaar als vreemdeling een domicilie van onderstand te erlangen; dat Z. M. op verschillende gronden bepaalt, dat de gemeente, waarin deze vreemdeling zijn zesjarig verblijf heeft gehouden, het onderstands-domicilie is zijner door hem nagelatene kinderen.

Dat van den 7den September bepaalt: dat, daar zeker persoon, welke in eene gemeente is geboren, doch die plaats spoedig zoude hebben verlaten, en men niet kan bewijzen, dat hij, na zijne meerderjarigheid, elders vier achtereenvolgende jaren heeft gewoond, zijne geboorteplaats ook zijn onderstands-domicilie is.

Eindelijk houdt dat van den 13den September, op dezelfde gronden, de beslissing in, dat eene vrouw, welke hare belijdenis van de hervormde godsdienst heeft afgelegd en deswege ten gevolge aan de bediening van het heilig Avondmaal heeft deel genomen, onder de behoeftigen behoort, welke door de diaconie, ter plaatse van derzelver onderstands-domicilie, gealimenteerd moet worden, en niet door het plaatselijk bestuur; dat, bij ongenegenheid van bloedverwanten tot hare alimentatie, hoezeer die daartoe ook in staat mogten zijn, dit de diaconie niet kan ontheffen van de verpligting, om de behoeftige te ondersteunen, tot dat die bloedverwanten, langs den gewonen weg van regten, tot de vervulling van derzelver wettelijke verpligting gebragt zijn; dat, ten gevolge dezer redenen, de diaconie in voorraad verpligt is, datgene terug te geven, dat door het plaatselijk bestuur is voorgeschoten.

B E L G I Ë.

Brussel, den 2den November.

Gisteren hebben de afgevaardigden, na afloop van het comité-generaal, weder hunne eerste openbare zitting gehouden. Deze zitting is wel de onstuimigste geweest van alle die, welke te voren het nationaal congres en naderhand de kamer onzer afgevaardigden ge-

schetetal heeft. Men kan hier blijven zeggen, dat de oneenigheid tot vechten toe gegaan is. Ook is de president verpligt geweest de vergadering voor een uur te sluiten, om de gemoederen tot bedaren te brengen. De oorzaak dezer oneenigheid was deze. De geheime vergadering had den vorigen dag, even voor het scheiden een besluit genomen van den volgenden inhoud: „de kamer besluit, dat niemand, onder geen voorwendsel hoegenaamd, het woord zal kunnen vragen noch over de artikelen, noch over de considerans, noch over het stellen der kwestie, noch over een beroep op het reglement, maar dat men zich zal hebben te bepalen tot eene eenvoudige stemming, zoo over het eenige artikel der voorgedragen wet (tot aanneming der 24 artikelen) als over de considerans en het geheel van het concept.”

De heer *Pirson* begeerde, in weerwil van dit besluit, het woord, zeggende hoofdzakelijk, dat hetzelve na zijn vertrek uit de vergadering genomen was en hij het alzoo voor zich niet verbindend achtte. Ook de heeren *Gendebien*, *H. de Brouckere* en vele andere leden begeerden met geweld het woord, hetwelk de president even hardnekkig weigerde, midden onder het getier hoorde men den heer *Pirson* uitroepen: „Men moge met mij doen wat men wil, men moge mij ter deure uitwerpen, maar mijn oogmerk blijft, om de tribune te beklimmen.” en inderdaad hij stoof derwaarts, maar werd door den heer *F. de Merode* wederhouden.

De vergadering na verloop van ruim vijf kwartier uurs weder geopend zijnde, begon de president met te zeggen, dat het besluit van gisteren, door de kamer te midden van het gewoon gedruis bij de sluiting dier zitting genomen, en dus de eigenlijke uitslag der deliberatien hem ontsnapt was, waarom hij dan nu geene zwarigheid vond, om den heer *Pirson* het woord te gunnen, dewelke dan ook na verschooning wegens de door hem betoonde drift aan den president en aan de vergadering gevraagd te hebben, eene lange redevoering tegen het geheime behandelen der 24 artikelen uitsprak, dewelke hij eindigde met de zeer vreemde, volstrekt met al het vorige niet in verband staande berigt aan de vergadering mede te deelen, „dat hij in de couranten gelezen had, dat de conferentie zich met de zaken van Griekenland bezig hield.”

Nadat de heeren *de Robaulx*, *Gendebien*, *A. Rodenbach* en *Seron* nog over een beroep op het reglement gesproken hadden, ging de vergadering tot het stemmen wegens de voordragt tot het aannemen der 24 artikelen over, en besliste (*met 59 stemmen tegen 38*) VOOR de aanneming.

Twee leden, de heeren [illegible] en *Nothomb*, hebben geweigerd, hunne stem uit te brengen; doch, door den president daartoe uitgenoodigd, ingevolge het reglement, de redenen van deze hunne weigering ontwikkeld.

Deze zitting is ten twee uren afgeloopen geweest.

Ook de senaat heeft gisteren, 1 November, eene openbare zitting gehouden, in welke nogmaals niet veel belangrijks is voorgevallen. Het besluit wegens de 24 artikelen, op denzelfden dag door de afgevaardigden genomen, is in deze zitting ingekomen en gelezen. Dit besluit is, ten fine van onderzoek en rapport, in handen eener commissie van vijf leden gesteld, zijnde de heeren *Vilain XIIII*, *de Secus*, *Pélichy*, *Degorge-Legrand* en *Moreghem* (de vader).

— Van uit eene goede bron weten wij, dat de voornaamste beweegredenen van de niet aanneming der 24 artikelen door koning *Willem*, de volgende zijn:

1°. Dat het deel van Limburg, aan den koning van Holland gegeven, in ruiling van het gedeelte van Luxemburg dat aan Belgie is gegeven, onvoldoende is.

2°. Dat de schuld kwalijk verdeeld is: Belgie moet er een grooter deel van dragen.

3°. Dat de 24 artikelen geen genoegzamen waarborg geven voor de nakoming van het vredes-tractaat van de zijde van Belgie.

Koning *Willem* heeft verklaard, dat hij nimmer in het minst van deze punten zou afwijken. (*Courrier*).

— De heer *de Soutere* en consorten zijn gisteren morgen, door de jurij, met algemeene stemmen vrijgesproken.

— De engelsche vloot lag den 31sten october in het gezigt van Ostende. Zij zal het anker voor het land van Cadsand werpen.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 30sten October.

De heer *Franchessin*, wissel-agent, door de rijsing in de fondsen zwaar geleden hebbende, is heden eensklaps verdwenen; deze man is een nieuw slagtoffer van den speculant *Ouvrard*, die 300,000 fr. aan renten van hem gekocht had, en die, uit vrees dat dezelve hem niet bij de likwidatie zouden geleverd worden, aan dezen agent zijn voornemen had te kennen gegeven om dezelve te excompteren. De heer *Franchessin* geen uitzigt ziende om het verschil, van de cours van 58 fr., te kunnen dekken, heeft Parijs verlaten. Hij was algemeen geacht en men is ongerust over zijn lot.

— Een onzer dagbladen meldt, dat er van gesproken wordt, om aan den heer *Lafitte* een jaarlijksche rente, onder den naam van burger-belooning toe te kennen. Volgens hetzelfde dagblad, zou het met de zaken van den geachten gedeputeerden op zulken goeden voet niet staan, als hij vroeger gehoopt had.

Men weet dat de heer *Lafitte* kort voor de revolutie van julij een vermogen van ongeveer dertig millioenen bezat.

— Onze correspondent van Madrid meldt ons, dat de koning nog altijd bedlegerig is, ten gevolge de aanvallen van de jigt.

— De jonge *Tristan de Montholon*, zoon van den graaf die *Napoleon* op het eiland St. Helena verzeld heeft, is onlangs in het leger te Algiers gestorven, ten gevolge zijner talrijke wonden; hij was 19 jaren oud.

Heden, uithoofde van den zondag, geene fondsen genoteerd.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 27sten September.

Brieven, die geloofwaardig schijnen, melden, dat de oproerige Bosniakken den turkschen grootvisier bij Koscova geslagen en hem naar Macedonie gedreven hebben, op welken terugtogt hij van den Sultan bevel kreeg om vijftien duizend man naar Constantinopel te zenden, ten einde er te waken voor het behoud van de stad, die in groot gevaar gebragt was. Hierdoor was zijn magt zoodanig verzwakt, dat het onmogelijk werd iets met eenig goed gevolg tegen de Bosniers te ondernemen, en derhalve werd hij te rade met hen te onderhandelen. Ook de opstandelingen waren hiertoe wel genegen, doch niet zeer gematigd in hunne eischen, daar zij niet minder dan anderhalf millioen piasters voor schadevergoeding van oorlogskosten, het handhaven van de zaken *in statu quo* in Bosnie, en vergiffenis voor den pacha van Scutari, *Mustapha*, vorderden. De grootvizier beproefde doch te vergeefs, om voordeeliger voorwaarden te verkrijgen, en zag zich genoodzaakt, wilde hij hen verhinderen om niet binnen 's lands door te dringen, die eischen in te willigen, echter behoudens de goedkeuring van den Grooten Heer. De Bosniers stonden bij Pesteni op de grenzen van Macedonie en gereed die provincie binnen te rukken, zoo de Porte de gesloten overeenkomst niet mogt bekrachtigen, terwijl een korps naar Scutari was opgetrokken om *Mustapha* te ontzetten.

Aan de Redactie der Bredasche Courant.

In UEd. blad van den 28sten dezer, is een brief geplaatst, waarin over eenige aangelegenheden der Artillerie gehandeld wordt. Hoe gaarne ik erken, dat daarin veel waarheid voorkomt, is het tevens niet te ontkennen, dat de hoofdstelling des briefs *onjuist* is. Ter voorkoming van alle daaruit af te leidene dwaalbegrippen, zoude UEd. mij met de plaatsing der volgende regelen zeer verpligten.

Het komt mij en allen, die met mij den bewusten brief gelezen hebben, voor, dat het doel des schrijvers was te bewijzen, [illegible] *niet, boven andere korpsen, bezorgd* [illegible]

Op de stelling zelve laat ik, voorloopig, [illegible] de onderscheidene wapens van het leger, geene bijzondere bevoorregting te pas. Ik kan te dezer plaatse niets beter doen, dan de volgende regelen van Gunner over te nemen: „..... *l'infanterie* [illegible] *être* „*tout dans les armées; la cavalerie disant à son tour, qu'elle seule décide les batailles, l'artillerie s'imaginant qu'en elle résident la force* „*et les grands moyens de destruction, les ingénieurs voyant toute la subtilité de la guerre dans leurs angles et dans leurs tranchées, l'état-major* „*de l'armée la voyant dans des reconnoissances de terrain,* [illegible] *suppositions locales. Prétentions toutes fausses,* [illegible] „*toutes preuves d'ignorance et de la rareté des grandes vues;* [illegible] „*qui rappellent cet apologue, où le bras, l'oeil, la main,* [illegible] „„*moi, qui suis le corps, en moi résident* [illegible] „„*l'utilité.*”” (*) Is dit waarheid, en geen [illegible] ken, dan is het uitsluitend begunstigen van een enkel wapen [illegible] noch van de zijde der billijkheid, noch uit een krijgskundig oogpunt, goed te keuren.

De schrijver des bedoelden briefs tracht te bewijzen, dat, althans bij de Artillerie, zulk eene begunstiging *niet* bestaat. Op dat bewijs komt mij de volgende aanmerking toepasselijk.

Om eene zaak juist te beoordeelen, moet men niet slechts een *gedeelte* derzelve voorstellen, veel minder *alleen* dat gedeelte nemen, wat in het belang eener aangenomene stelling spreekt. Om over de meerdere of mindere begunstiging van eenig wapen (gesteld dat deze bestaan had) te oordeelen, moet men zich niet bij eenige *maanden* uitsluitend bepalen, maar moet daartoe eenige achtervolgende *jaren* kiezen. Wilde men tusschen de verschillende wapens in dezen eene vergelijking maken, dan zoude men voor een tijdvak van eenige jaren, b. v. van 1814—1831, tabellen moeten zamenstellen, gelijk UEds. correspondent slechts voor het eene jaar 1831 doet, en het zoude alsdan (aannemende, dat het *principe* dezer beschouwing juist ware) uit de resultaten van *alle* deze tabellen moeten blijken, welk wapen het meest boven andere begunstigd is geweest.

Doch het *principe* zelf dezer beschouwing is niet geheel juist. Men diende daarbij de *organisatien* der onderscheidene korpsen te beschouwen; want men moet hier minder in aanmerking nemen, of [illegible] *plaats heeft;* dan wel of *bestaande vacaturen spoedig* [illegible] *vervuld worden.* Dit alléén kan, mijns inziens, de maatstaf [illegible] eener *predilectie* voor het eene of het andere wapen [illegible] getrouwe pligtvervulling zijn het alleen de vacaturen, die [illegible] op bevordering geven. Het aanvullen van opene plaatsen is, in zekeren zin, de afdoening eener *schuld*, welke het gouvernement, bij de vaststelling eener korps-organisatie, met elk lid van dat korps aangaat. Geenszins eene *gunst;* en geheel iets anders dan gunst, wanneer de afdoening der schuld *jaren* verschoven blijft.

Ik geloof niet, dat de Regering [illegible] het eene of andere wapen boven anderen voortrekken wil. Ik ben er dus niet voor om, [illegible], als waarvan hier boven gesproken is, te beginnen. Wilde men [illegible] echter besluiten, dan zoude men, om tot gegronde uitkomsten te geraken, over het aangenomen tijdvak van 10, of 15 jaren, moeten onderzoeken:

(*) *Essai général de tactique.*

1° Welke Korps-organisatie het meest overeenkomstig de belangen der, bij dat korps dienende te zamengesteld;

2° In hoe verre men, in de toepassing, aan eene bepaalde organisatie getrouw is gebleven;

3° De tijd, gedurende welken men, bij ieder korps, vacaturen onvervuld gelaten heeft; en

4° Welke bijzondere maatregelen, bij het eene korps, meer dan bij het andere, aangewend zijn geworden, om, of eene buitengewone prijsstelling aan te dienen, of om schaarsche aan vacaturen, ten gevolge der omstandigheden verordaanty te verbeteren.

Er ware daarbij nog meer in aanmerking te nemen, doch daar deze brief slechts vluchtige denkbeelden en geen stellig plan behelst, zij dit genoeg.

Tot het maken van zulk een vergelijkend overzigt is het tegenwoordige tijdstip niet geschikt. Het kan niet missen of, bij een zoodanig overzigt, worden sommige personen en gevoelens, zelfs tegen den wil des beschouwers, gekwetst; en dit is iets hetgeen, zoowel door ondergeschikten als door de Overheden, thans vermijd moet worden. Dit echter, geloof ik, met zekerheid te kunnen zeggen, dat zulk een overzigt althans de Artillerie niet als het minst begunstigde wapen zoude doen kennen.

Ik heb de eer mij met hoogachting te noemen,

UE. Dienstw. Dienaar,

Gravenhage den 30 October, 1831. Q. N.

De *Redactie* heeft, behalve den bovenstaanden, nog twee andere brieven over hetzelfde onderwerp ontvangen. De een geteekend J. H. D. M.; de andere S. J. De eerste wederlegt dat gedeelte des briefs, waar de *Zeemiljn* mede onder de bevoorregte wapens gerangschikt wordt. De andere bevat opgaven van vroegere geheel, en ten deele nog kwijnende commissiën bij infanterie, kavallerie en genie, waaruit, o. a. blijkt, dat van 1825 tot 1828 bij het laatstgenoemde wapen nagenoeg *drie en een half* jaren, zoodat de eerste bevordering in de onderscheidene rangen, verloopen zijn, en dat aldaar nog verscheiden vacaturen onvervuld gebleven zijn; dat bij infanterie en kavallerie de officieren gedurende *tien* en *elf* jaren en langer als tweede luitenant gediend hebben enz.

De *Redactie* heeft vermeend over het bewuste onderwerp slechts bovenstaanden brief te moeten plaatsen. De schrijvers der beide andere kunnen, des verkiezende, over de bladen beschikken. Indien de Heer S. J. echter aan zijn opstel verder gevolg wenscht te geven, dan raden wij Zijn Ed. hetzelve aan officieele opgaven te toetsen, dan Zijn Ed. gedaan heeft. In dat opstel waren eenige opgaven onnauwkeurig.

SCHOUWBURG TE BREDA.

Op Zaturdag den 5 November 1831. DEVERLEI, of *de gevolgen der Spaarzucht*, beroemd Tooneelspel in *vijf* bedrijven, naar het Fransch van *Sauvin*, door den Heer *Steenbergen*. Nooit alhier vertoond. Gevolgd door *Het graf van* VAN SPEYK, Vaderlandsche Voorstelling naar het Manuscript van *B. van Oberstee Knap*, nooit alhier, maar in Vriesland en het Heilingoverbodigd en versierd met deszels Decorative en het afbeeldsel van den Zeeheld. Breeder bij billetten omschreven.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

** Bij J. GOMKENS te *Groningen* is gedrukt en mede te bekomen bij P. M. WARNARS en W. BRAW te *Tjeek*, te *Amsterdam*, en verder alomme:

I. JOHANNES CLARISSE, *LEERREDENEN over de behoeften van onzen leeftijd.* f 2 : 80.

II. W. H. LULOFS, over *NEDERLANDSCHE SPRAAKKUNST, STIJL* en *LETTERKENNIS*, als voorbereiding voor de *REDEKUNST* en *WELSPREKENDHEID*, in hoogere beteekenis. Twee *deelen* over-dinen uitbreiden druk. 3 : 60.

III. *NEDERLANDSCHE REDEKUNST* of *GRONDBEGINSELEN* van *STIJL* en *WELSPREKENDHEID* voor *Nederlanders*. Twee *deelen* met *atlas*. 1 : 40.

** Aan de DAPPERE STUDENTEN van *GRONINGEN* en *FRANEKER*, uitgesproken op de *Groote Markt* te Groningen; tot voormaligen Heegen van den Kruisdienst terug keerden. 0 : 40.

V. R. POSTHUMUS, BRIEF over eenige *Gebreken* en *Misbruiken* in ons *HERVORMD KERKBESTUUR* en WETGEVING, gerigt aan zijne *Hervormde Medelezenen*. 0 : 25.

VI. E. MANDRELL, Een *REISJE* van *ELF WEKEN* en *ELF DAGEN*, van *ALEPPO* naar *JERUZALEM* door de vermaarde Gewesten van *SYRIE* en *PALESTINA*, nieuw bewerkt en met opheldere aanmerkingen vermeerderd door J. Z. OOSTKAMP, met platen. 3 : 60.

VII. *Wat zal er van de REGTSVORZEN in ons Vaderland moeten worden?* 0 : 40.

VIII. GEDENKBOEK betrekkelijk den *UITTOGT* der STUDENTEN van *GRONINGEN* en *FRANEKER*. f 0 : 75. Het GEDENKBOEK der *TERUGTOGT* zal volgen.

IX. Het welgelijkend *PORTRET* van wijlen den Heer C. VAN ALKEMADE, *Luit. Kolonel der Grenadiers Koninklijke Jagers*, Gemoutveld bij *Buitenzorg*, den 14 Augustus 1831, op Chineesch papier à f 1 : 25.

** BH. MOULENIER, Boekhandelaar te *Amsterdam*, is uitgekomen en alom verkrijgbaar gesteld:

I. *Nieuw Nederlandsch Historiespel.* Met 10 Plaatjes, voorstellende de voornaamste gebeurtenissen, welke in de Nederlanden zijn voorgevallen, beginnende met de aankomst der Batavieren, tot de algemeene vrede, alle zeer net en teekend, en het koper gebragt door H. W. HOOGKAMER, benevens eene korte Beschrijving van elk plaatje, en tevens eene Onderrigting hoe men hetzelve moet spelen; vervaardigd door wijlen den Heer M. ENGELMAN: dit Spel is zeer nuttig en leerzaam voor Jongelingen, om op eene spelende wijze met de geschiedenissen van ons Vaderland bekend te worden. De prijs van dit Spel, met het Boekje, is f 1 : 25.

NB. Men kan dit Spel ook spelen als Lotterij in eene Klasse, waartoe de benoodigde Kaartjes, Bankbiljetten, Schijfjes, benevens het Tariefje en Doosje, apart te bekomen is, voor de prijs van 0 : 50.

Dus te zamen gelijk kompleet voor 2 : 50.

II. *Historisch Spel van Waterloo.* Het stelt zeer verkort de voornaamste gebeurtenissen van Belgie, 1812, tot den slag van Waterloo, 1815, en is mede bestemd, om tot een gedenkstuk van Nederlands dapperheid te kunnen strekken. De prijs van dit uitmuntend Spel, met 14 Prentjes, Kaartjes en Speelregels, is 3 : 50.

III. *Het vermakelijk Bloemenhof of Rozentuinspel.* Met 36 daartoe behoorende Werpkaartjes, voorzien van toepasselijke Dichtregels op elke Bloem, die men door de twee Dobbelstenen werpt; zeer fraai geteekend en gekleurd, benevens het Berigt. 1 : 50.

IV. *Nieuw vermakelijk Loterij-Spel*, de Diligence of Vliegende Schuit, bestaande in een Klasse, voorstellende 36 gekleurde zinnebeeldige Verkoopjes, 46 Prijzen en 24 Bankbiljetten, benevens het Reglement, zeer netjes in een Doosje. 1 : 25.

V. *Het vrolijk Gezelschapspel de Slaapmuts.* Voorstellende 6 gekleurde Karikatuurplaatjes, met de daar behoorende Dobbelsteenen, benevens het Berigt. 0 : 75.

VI. *Nieuw Nederlands Loterij-Spel*, bestaande in 20 Series kaarten; elke Kaart van 5 Nommers, benevens de Lijst der nommers en Prijzen. Dit voor alle Gezelschappen, alsook voor Rasteleins zeer aanlokkelijk en geschikt Spel, speelt op dezelfde manier als de thans bestaande K. N. Loterij, netjes in een Koker, met het Berigt. 0 : 75.

VII. *Aangenaam en vrolijk Schutters-Spel*, in het koper gegraveerd, met daarin voorkomende voorstellingen, als: Z. K. H. den Kroonprins der Nederlanden als Kolonel-Generaal, benevens de ondergeschikte Officieren en Schutters, het Bureau, de Hoofdwacht, de Provoost, enz. 0 : 40.

** Bij den Boekhandelaar G. C. VAN DER HOEK te Leyden, wordt uitgegeven en verzonden:

W. A. VAN HENGEL, *Kerselijke Redenvoering* over LEIDSCHE LAGEN, den 23 September 1831, in de Pieterskerk te Leiden, in 8vo. Prijs 30 cents. Ook is bij hem ter perse om *in den loop dezer maand* te worden uitgegeven: BESCHRIJVING VAN DEN VELDTOCHT der H. H. STUDENTEN van de *Leidsche Hoogeschool*, en hunne plechtige aftrekking op den 23sten September 1831. Daar in de werk die Platen zullen voorkomen, zoo zijn in de meeste boekwinkels Bestellingen Platen voorhanden, ten einde aan degenen welke een Exemplaar bestellen, Platen van de *eerste drukken* te geven; de prijs van deze Beschrijving zal ongeveer f 2 : — zijn.

Bovengemelden heeft onlangs verzonden:

LUKAS POPE of DE TWEE RICHTERS, een *Silesische Roman*, in 2 deelen. Prijs f 6 : 50. — De Uitgever beveelt dit Werk aan het lezend publiek hah, daar dezelfs inhoud ons met de zeden en gebruiken der *Silesiërs* bekend maakt.

** De Gebroeders VANCLEEF, Boekverkoopers te *Gravenhage* en te *Amsterdam*, hebben ter perse om ten spoedigste te worden uitgegeven: Gymnastique française à l'usage des pensionnats; par CONSTANT LETELLIER. Laatste originele Uitgave.

** Heden wordt bij den Boekhandelaar S. L. VAN DER DUIN, te *Brielle*, voor 15 Cents uitgegeven:

Een TIJDREKENKUNDIG SCHOOLBOEKJE van Merkwaardige Gebeurtenissen en Personen uit de Nederlandsche Geschiedenis, voor de lagere scholen, door W. PLOKKER, Onderwijzer te *Brielle*.

†† Heden is bij BROESE & COMP. te *Breda* van de pers gekomen: het tweede stuk van de HANDLEIDING tot de kennis der verschillende soorten van BATTERIJEN enz. enz., met een plaat, door G. ESZELTJES, 1e Luitenant der Artillerie.

Hetzelve is is verkrijgbaar, behalve bij de voornaamste Boekhandelaars in Oud-Nederland, tot aanbeden Intekenaren, bij de Heeren Postdirecteuren *Pauli* te Bergen op Zoom, *van Leersum*, te Eindhoven, *Bergsma* te Helmond, *Sonnevelt*, te Willemstad, en van *Dijkstra*, te Grave.

Het *tweede stuk* zal binnen weinig tijds volgen.

Te BREDA, bij BROESE & Comp., Boekdrukkers en Boekverkopers.